

Aan
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Contactpersoon
Cluster BES
Datum
9 juni 2020
Ons kenmerk
Cft 202000072
Pagina
1/2
Onderwerp

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlagen
2

Doorgeleiding eerste begrotingswijziging 2020 openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Knops,

Het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) heeft op 3 juni 2020 de door de eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire (OLB) op 2 juni 2020 vastgestelde eerste begrotingswijziging 2020 (BW), inclusief het amendement hierop, ontvangen (zie bijlagen).

Het Cft heeft zijn advies op de BW op 24 maart jl. uitgebracht (zie bijlagen). Het Cft concludeerde in zijn advies dat na verwerking van de BW de begroting 2020 niet voldoet aan artikel 19 lid 2 sub a, b en c van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Saba en Sint Eustatius (Wet FinBES) en adviseerde het bestuurscollege om voor de aanbidding aan de eilandsraad de BW aan te passen op een aantal punten. Met name werd geadviseerd om:

- De aangegane financiële verplichtingen ten aanzien van het Convenant Volkshuisvesting Bonaire meerjarig in de begroting te verwerken. Dit is als voorwaarde opgenomen in uw goedkeuringsbrief¹ bij de begroting 2020.
- De begrote personeelslasten in lijn te brengen met de realisatie in 2019.
- De voorgenomen verplichtingen ten aanzien van de rioolwaterzuiveringsinstallatie in de BW te verwerken.
- De door Nederland beschikbaar gestelde middelen uit het BES infrastructuurfonds in de BW te verwerken.

Het bestuurscollege heeft naar aanleiding van het Cft advies de BW aangepast en op 24 april 2020 aan de eilandsraad aangeboden. De (meerjarige) verplichtingen ten aanzien van het Convenant Volkshuisvesting Bonaire, de Rioolwaterzuivering en het BES infrastructuurfonds zijn verwerkt in de aangepaste BW.

¹ BZK Kenmerk: 2019-0000665529

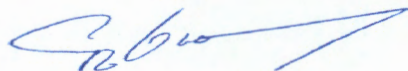
Kenmerk
Cft 202000072
Blad
2/2

De personeelslasten zijn met USD 0,8 miljoen verlaagd. Het OLB heeft aangegeven dat de berekeningen geen ruimte laten voor verdere verlaging van de personeelslasten. Het Cft heeft in meerdere adviezen het OLB gewezen op de noodzaak van het realistisch begroten van de personeelslasten. Dit heeft nog niet geleid tot wezenlijke verbeteringen. Het OLB heeft aangegeven voornemens te zijn om een onafhankelijke analyse te laten opstellen van de personeelslasten.

Op 29 mei jl. heeft het Cft van het bestuurscollege een amendement op de BW ontvangen, voor advies conform artikel 18 lid 2 van de Wet FinBES. Het Cft heeft positief geadviseerd op het amendement (zie bijlagen) dat voorziet in een verhoging van de post onvoorzien met USD 1 miljoen voor lasten in verband met de Covid-19 crisis. Deze verhoging wordt gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve.

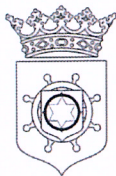
De voorgestelde wijzigingen in de BW leiden tot een verhoging van het begrotingstotaal van per saldo USD 34,1 miljoen naar USD 83,2 miljoen. Alle bijzondere uitkeringen voor 2020 zijn met deze BW in de begroting verwerkt. De begroting blijft in evenwicht. Bijgevoegd treft u de vastgestelde BW ter besluitvorming.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd financiën van het openbaar lichaam Bonaire

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

Bedrijfsvoering & Ondersteuning

Aan:
Ministerie van BZK
Dhr. R. W. Knops
t.a.v. College Financieel Toezicht
De Rouvilleweg 39
Curaçao

Uw brief van: P&A/2020004029
Ons nummer:
Datum: 03 JUN 2020
Betreft: Aanbieding vastgestelde
1ste begrotingswijziging 2020

Excellentie,

Hierbij bieden wij u conform artikel 21 van het Wet Financien openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, de eerste begrotingswijziging 2020 aan die is vastgesteld in de eilandsraadvergadering van 2 juni 2020, ter goedkeuring.

Naast de eerste begrotingswijzigingsvoorstellen is de raad tijdens de meningsvormende vergadering van 28 mei jl. akkoord gegaan met een amendement om de post onvoorzien met een bedrag van USD 1 miljoen ten behoeve van verplichtingen vanwege Covid-19 te verhogen en deze te financieren vanuit de algemene reserves.

Dit verzoek is voorgelegd aan het College financieel toezicht ter advisering. Een kopie van het advies treft u aan in de bijlagen.

Bij de uitvoering van het amendement dient het ontwerp eerste begrotingswijziging 2020 op de volgende functies te worden gewijzigd;

L/B	Functie	Voorgestelde stand Begroting 2020	Amendement	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020
L	922	4.464.055	1.000.000	5.464.055
B	992	0	1.000.000	1.000.000

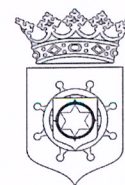
L=Lastenkant en B=Batenkant

Bij goedkeuring van de voorgestelde wijzigingen zal de totale omvang van de begroting 2020 met een totaal bedrag van USD 34.108.006 aan de Baten- en Lastenkant worden verhoogd. De begroting blijft in evenwicht.

Correspondentieadres

Kaya Grandi 51 | Kralendijk, Bonaire C.N.
Tel. (+599) 717-5330 | Fax. (+599) 717-8416
www.bonairegov.com

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden

Bijgevoegd treft u het raadsbesluit en de bijbehorende getekende verordening tot vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2020.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,
de gezaghebber, de eilandsecretaris,

Bijlage: Getekende verordeningen tot vaststelling van 1ste begrotingswijziging 2020
C.c. Gedeputeerde van Financiën en Afdeling Financiën.

College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Aan

De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Contactpersoon

Cluster BES

Datum

2 juni 2020

Ons kenmerk

Cft 202000069

Pagina

1/2

Onderwerp

Amendement eerste begrotingswijziging 2020 openbaar lichaam Bonaire

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Bijlagen

Geachte heer Rijna,

Het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) heeft op 29 mei 2020 het voorstel houdende amendering van de door u aan de Eilandsraad aangeboden eerste begrotingswijziging 2020 (BW) ontvangen. Conform artikel 18 lid 2 van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) ontvangt u hierbij het advies van het Cft op dit amendement.

Procesgang

Bij de goedkeuring van de begroting 2020 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het OLB verzocht om uiterlijk 15 februari 2020 een eerste BW voor het jaar 2020 in te dienen. Het Cft heeft op 27 februari 2020 de eerste BW ontvangen en hier op 24 maart jl. over geadviseerd. Het Cft was van oordeel dat de begroting na verwerking van de BW niet voldeed aan artikel 19 lid 2 sub a, b en c van de Wet FinBES en verzocht uw bestuurscollege om de BW, conform advies van het Cft, aan te passen alvorens deze aan te bieden aan de Eilandsraad. Op 24 april jl. (meer dan twee maanden na de uiterlijke datum aangegeven door het ministerie van BZK) is de aangepaste BW aan de Eilandsraad aangeboden. Deze heeft hierop besloten de voorliggende BW te amenderen.

Advies

Het Cft adviseert positief over het voorgestelde amendement dat voorziet in een verhoging van de post onvoorzien met USD 1 miljoen voor lasten in verband met de Covid-19 crisis, te dekken uit een onttrekking aan de algemene reserve.

Toelichting

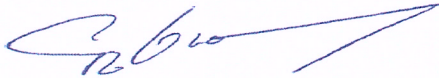
In het amendement geeft u aan dat de post "Onvoorzien" al volledig is benut voor lasten in verband met de Covid-19 crisis. Daarom stelt u voor om de post "Onvoorzien" met USD 1 miljoen te verhogen van USD 1,3 miljoen (voorgesteld in de aangepaste eerste BW) tot USD 2,3 miljoen.

Kenmerk
Cft 202000069
Blad
2/2

Het Cft stemt in met deze wijziging van de begroting zoals verwerkt in het voorliggende amendement. Indien de post "Onvoorzien" ontoereikend is voor het opvangen van onverwachte tegenvallers, kan worden teruggevallen op de post "Algemene reserve". Conform de Nota van Toelichting bij artikel 18 van het Besluit Begroting en Verantwoording openbare lichamen BES is de aard van de algemene reserve primair die van buffer voor het opvangen van risico's die niet in de begroting afgedekt kunnen worden en voor het opvangen van onverwachte tegenvallers. De huidige situatie in verband met Covid-19 wordt beschouwd als een onverwachte tegenvaller.

Om te kunnen onttrekken aan de algemene reserve is bovendien van belang dat de besteedbare middelen toereikend zijn. Per ultimo december 2019 was de stand van de algemene reserve USD 42,2 miljoen, inclusief het uit de vierde uitvoeringsrapportage 2019 blijken voorlopig resultaat over 2019 van USD 9,1 miljoen. Ultimo maart 2020 bedroeg de liquiditeitspositie van het OLB conform het Geïntegreerd Middelenbeheer (GMB) USD 47,1 miljoen. Hiervan was USD 16,1 miljoen vrij besteedbaar¹.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd financiën van het openbaar lichaam Bonaire

---

¹ Hierbij moet rekening worden gehouden met de hoogte van de bestemde reserves.

GRIFFIE EILANDSRAAD

Aan:
Bestuurscollege van het openbaar
lichaam Bonaire
d.t.k.v. de eilandsecretaris
ALHIER

Uw brief van:
Ons nummer: 202001985
Datum: 03 juni 2020
Betreft: eerste wijziging van de
begroting van het openbaar
lichaam Bonaire voor het
dienstjaar 2020.

Geacht college,

Bijgaand treft u aan het in de openbare vergadering van de eilandsraad op 2 juni 2020 vastgestelde eilandsverordening tot eerste wijziging van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 inclusief amendement voor het nodige.

Hoogachtend,

drs. S.J. Cicilia
Griffier

cc. ER-leden/FIN

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Eilandsverordening tot
eerste wijziging van de
begroting van het
openbaar lichaam Bonaire
voor het dienstjaar 2020.

2020

ONTWERP

No.2

DE EILANDSRAAD VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE;

Overwegende:

dat het gewenst is de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 te wijzigen;

Gelet op:

Afdeling 2 van hoofdstuk 3 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba (Staatsblad 2010, 365) ;

HEEFT BESLOTEN:

vast te stellen de volgende eilandsverordening:

Artikel I

De in de bij deze eilandsverordening behorende bijlage vermelde posten van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 worden vermeerderd c.q. verminderd als vermeld in de bijlage.

Bijlagen behorende bij eilandsverordening van

Eerste wijziging op de begroting 2020

Bonaire

Gewone dienst (lasten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
0	Algemeen bestuur	001	Bestuursorganen	1.734.917	146.688	1.881.605	92.859	1.974.464	0	0	0
		002	Bestuursapparaat	18.056.456	1.093.624	19.150.080	2.895.593	22.045.673	0	0	0
		003	Burgerzaken	878.411	-35.040	843.371	21.987	865.358	0	0	0
		020	Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd	1.061.499	-32.695	1.028.804	-80.851	947.953	0	0	0
1	Openbare orde en veiligheid	130	Rampenbestrijding	116.650	0	116.650	187.886	304.536	0	0	0
		140	Overige beschermende maatregelen	633.740	73.835	707.575	0	707.575	0	0	0
2	Verkeer, vervoer, waterstaat en communicatie	210	Wegen, straten, pleinen	2.247.936	-186.823	2.061.113	9.629.076	11.690.189	432.891	1.438.615	0
		211	Verkeersmaatregelen te land	164.805	10.159	174.964	0	174.964	0	0	0
		222	Verkeersmaatregelen te water	1.457.690	-3.119	1.454.571	1.424.011	2.878.582	0	0	0
3	Economische zaken	300	Economische zaken	803.076	28.815	831.891	-42.415	789.476	0	0	0
		310	Handel en industrie	129.694	0	129.694	243.540	373.234			
		341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	692.214	23.755	715.969	1.465.236	2.161.205	0	0	0
4	Onderwijs	400	Algemeen beheer onderwijs	777.155	-816	776.339	2.359	778.698	0	0	0
		480	Gemeenschappelijke uitgaven/inkomsten van het onderwijs	1.033.506	0	1.033.506	0	1.033.506			
		482	Volwasseneducatie	695.301	0	695.301	0	695.301	0	0	0
5	Cultuur en recreatie	510	Openbaar Bibliotheek	334.529	14.680	349.209	2.925	352.134	0	0	0
		530	Sport	1.118.899	1.929	1.120.828	-4.184	1.116.644	0	0	0
		540	Kunst	885.576	-61.665	823.911	10.690	834.601	0	0	0
		541	Oudheidkunde/musea	6.990	0	6.990	0	6.990	0	0	0
		560	Maatschappelijke leefbaarheid en openlucht recreatie	2.177.186	0	2.177.186	0	2.177.186	0	0	0

Bijlagen behorende bij eilandsverordening van

Eerste wijziging op de begroting 2020

Bonaire

Gewone dienst (lasten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	600	Arbeidsaangelegenheden Algemeen Beheer	1.059.822	210.038	1.269.860	352.458	1.622.318	0	0	0
		611	Werkgelegenheid	101.981	194.850	296.831	333.050	629.881	0	0	0
		630	Sociaal cultureelwerk jeugd- en jongeren werk	3.411.610	263.244	3.674.854	2.078.995	5.753.849	0	0	0
		640	Bejaardenzorg	45.590	0	45.590	0	45.590	0	0	0
		650	Kinderopvang	319.281	0	319.281	575.782	895.063	0	0	0
		651	Dagopvang gehandicapten	33.194	0	33.194	620.311	653.505	0	0	0
7	Volksgezondheid	700	Algemeen beheer Volksgezondheid	1.244.876	1.339.453	2.584.329	122.117	2.706.446	0	0	0
		710	Preventieve en curatieve gezondheidszorg	220.494	-47.070	173.424	98.515	271.939	0	0	0
		720	Slachthuizen	0	0	0	0	0	0	0	0
		721	Reiniging	2.916.000	0	2.916.000	0	2.916.000	0	0	0
		722	Riolering en waterzuivering	0	0	0	5.067.879	5.067.879	0	0	0
		723	Milieu en Natuurbeheer	78.861	0	78.861	129.040	207.901	0	0	0
		725	Overige Openbare Hygiene	425.310	-22.021	403.289	-119.420	283.869	0	0	0
8	Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting	822	Overige volkshuisvesting	732.148	2.284.822	3.016.970	770.000	3.786.970	781.116	-554.608	2.412.087
9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	910	Reserveringen	0	0	0	748.034	748.034	0	0	0
		920	Belastingen	227.000	0	227.000	0	227.000	0	0	0
		922	Algemene uitgaven en inkomsten	3.278.164	4.782	3.282.946	1.181.109	4.464.055	0	0	0
		990	Saldi kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0	0	0
		992	Saldo Gewone dienst - voordelig	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal voorgestelde wijzigingen				49.100.562	5.301.424	54.401.986	27.806.582	82.208.568	1.214.007	884.007	2.412.087

Eerste wijziging op de begroting 2020

Bonaire

Gewone dienst (baten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
0	Algemeen bestuur	001	Bestuursorganen	8.082	0	8.082	52.724	60.806	0	0	0
		002	Bestuursapparaat	566.700	1.069.968	1.636.668	2.962.898	4.599.566	0	0	0
		003	Burgerzaken	402.000	0	402.000	96.583	498.583	0	0	0
		020	Eigendommen niet voor openbare dienst bestemd	3.048.500	0	3.048.500	0	3.048.500	0	0	160.370
1	Openbare orde en veiligheid	130	Rampenbestrijding	115.150	0	115.150	187.886	303.036	0	0	0
		140	Overige beschermende maatregelen	180.000	0	180.000	0	180.000	0	0	0
2	Verkeer, vervoer, waterstaat en communicatie	210	Wegen, straten, pleinen	0	0	0	9.676.996	9.676.996	0	0	0
		211	Verkeersmaatregelen te land	115.000	0	115.000	0	115.000	0	0	0
		222	Verkeersmaatregelen te water	1.525.300	0	1.525.300	1.480.163	3.005.463	0	0	0
3	Economische Zaken	300	Economische Zaken	100.000	0	100.000	0	100.000	0	0	0
		310	Handel en Industrie	200.000	0	200.000	243.540	443.540	0	0	0
		341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	9.000	0	9.000	1.558.235	1.567.235	0	0	0
4	Onderwijs	480	Gemeenschappelijke uitgaven/inkomsten van het onderwijs	8.500	0	8.500	0	8.500	0	0	0
5	Cultuur en recreatie	510	Openbaar Bibliotheek	0	0	0	0	0	0	0	0
		530	Sport	0	0	0	27.072	27.072	0	0	0
		560	Maatschappelijke leefbaarheid en openlucht	1500	0	1.500	0	1.500	0	0	0
6	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	600	Algemeen beheer	0	111.408	111.408	446.477	557.885	0	0	0
		611	Werkgelegenheid	101.979	194.850	296.829	333.050	629.879	0	0	0

Bijlagen behorende bij eilandsverordening van

Eerste wijziging op de begroting 2020

Bonaire

Gewone dienst (baten)

Hoofd functie	Naam hoofdfunctie	Functie	Naam functie	Begroting 2020	Voorgestelde wijziging aangeboden aan het Cft	Voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde aanvullende wijziging op advies van het Cft	Nieuwe voorgestelde stand Begroting 2020	Voorgestelde wijziging met meerjarige doorwerking		
									2021	2022	2023
		630	Sociaal cultureelwerk jeugd- en jongeren werk	744.448	263.243	1.007.691	2.591.397	3.599.088	0	0	0
		640	Bejaardenzorg	0	0	0	0	0	0	0	0
		650	Kinderopvang	0	0	0	575.782	575.782	0	0	0
		651	Daagopvang gehandicapten	0	0	0	620.311	620.311	0	0	0
7	Volksgezondheid	700	Algemeen beheer Volksgezondheid	89.378	1.275.524	1.364.902	140.000	1.504.902	0	0	0
		710	Preventieve en curatieve gezondheidszorg	0	0	0	98.515	98.515	0	0	0
		720	Slachthuizen	145.000	0	145.000	0	145.000	0	0	0
		721	Reiniging	1.400.000	0	1.400.000	0	1.400.000	0	0	0
		722	Riolering en waterzuivering	0	0	0	5.067.879	5.067.879	0	0	0
		723	Milieu en Natuurbeheer	0	0	0	129.040	129.040	0	0	0
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	822	Overige volkshuisvesting	435.000	1.502.424	1.937.424	770.000	2.707.424	330.000	0	845.900
		910	Reserveringen	0	0	0	748.034	748.034	0	0	0
9	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	920	Belastingen	11.890.000	0	11.890.000	0	11.890.000	0	0	521.810
		921	Algemene Uitkeringen	27.740.025	884.007	28.624.032	0	28.624.032	884.007	884.007	884.007
		922	Algemene uitgaven en inkomsten	275.000	0	275.000	0	275.000	0	0	0
		992	Saldo Gewone dienst	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal voorgestelde wijzigingen				49.100.562	5.301.424	54.401.986	27.806.582	82.208.568	1.214.007	884.007	2.412.087

Artikel II

Deze eilandsverordening treedt in werking met ingang van de achtste dag na die van haar afkondiging

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire van

de voorzitter,

de eilandsgriffier,

Griffie ER Bonaire	
Ingek.:	JUN 03 2020
Volgnummer:	2020001984
Griffier:	Uitv.:

***** ER-verg. d.d. 02.06.2020 *****

AGENDAPUNT: 8

ONDERWERP: Vaststelling ontwerp Eilandsverordening tot eerste wijziging van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020.

TOELICHTING: De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Tjin Asjoe om het onderwerp nader toe te lichten. De gedeputeerde geeft een korte toelichting op de zeven beleidswijzigingen van de begroting.

Gedeputeerde mw. den Heyer geeft een korte toelichting waarom zij het nodig vindt om de begroting te wijzigen. Voor gedeputeerde mw. den Heyer is van belang om de meest urgente uitgaven in verband met de uitbraak van de Coronavirus (COVID 19) te kunnen dekken.

Bij behandeling van dit onderwerp stelt de voorzitter voor een spreektijd van 15-10 minuten over twee rondes, er is een tegenvoorstel van mevrouw Domacassé voor een spreektijd van 5-5 minuten over twee rondes. De raad gaat akkoord met het voorstel van mevr. Domacassé.

De gedeputeerden Tjin Asjoe en Kroon gaan in op de in de eerste ronde gestelde vragen en gedane opmerkingen.

MPB vervangende fractieleider mw. Domacassé presenteert het aangenomen amendement d.d. 28 mei 2020 van de fracties MPB en UPB.

De voorzitter legt het ontwerp Eilandsverordening tot eerste wijziging van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 inclusief het amendement van de fracties MPB en UPB aan de raad ter vaststelling.

De heer Statia verzoekt om hoofdelijke stemming.

BESLUIT: Het ontwerp Eilandsverordening tot eerste wijziging van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 inclusief het amendement van de fracties MPB en UPB is met vier stemmen voor en geen tegen aangenomen.

***** ER-verg. d.d. 02.06.2020 *****

Amendement

Ingediend door de fracties MPB en UPB.

De eilandsraad bijeen in een meningsvormende vergadering op 28 mei 2020 om 18:00 uur

Overwegende:

- Door de gevolgen van de maatregelen die genomen zijn ter preventie van een COVID 19 virusuitbraak op Bonaire veel extra kosten op het lokaal bestuur zijn afgekomen;
- Dat deze kosten inhouden repatriëring van 'gestrande' reizigers (inwoners van Bonaire) en vitale functies (circa 430 personen), De quarantaine/isolatie-maatregelen voor deze doelgroepen en alle logistieke werkzaamheden die dat met zich meebrengt zoals vliegroutes coördineren, huur accommodaties, beveiliging, voedselvoorziening, transport van vliegveld naar opvang, scheiding gezinnen/individuen, en aandachtsfunctionarissen onder andere;
- Dat het bestuurscollege voorgesteld heeft deze kosten voor een bedrag van USD 1,3 miljoen te alloceren in de eerste begrotingswijziging onder de post 'onvoorzien'.
- Dat op dit moment geen volledig beeld van de extra middelen aanwezig is die, naast de USD 1.3 miljoen, nodig zijn voor de nabije toekomst;
- Dat deze extra middelen mede afhankelijk is van de duur en de intensiteit van de crisis en welke vervolgmaatregelen genomen moeten worden;
- Dat de post onvoorzien in de begroting 2020 vanwege de Covid-19 situatie volledig is benut en ook de toevoeging aan de post onvoorzien van USD 1,3 miljoen die in de 1e BW 2020 is verwerkt, al grotendeels bestemd is voor verplichtingen en uitgaven vanwege Covid-19;
- Dat in het kader van goed bestuur en het vertrouwen in het openbaar lichaam Bonaire de mogelijkheid aanwezig moet zijn om snel, acuut en efficiënt te kunnen inspelen op lopende en nieuwe verplichtingen die ten aanzien van deze crisis noodzakelijk zijn;

Gelezen:

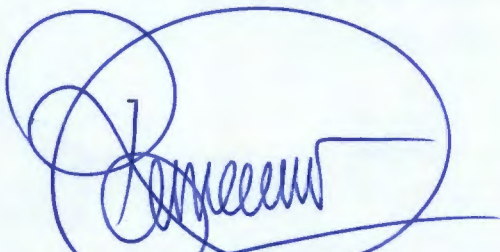
- het concept eilandsverordening tot wijziging van de eerste begrotingswijziging van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020;

In acht nemende:

- artikel 18 lid 2 van de Wet FinBES en artikel 18 van de BBV BES

Heeft besloten:

- het concept eilandsverordening tot wijziging van de eerste begrotingswijziging van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020 als volgt te wijzigen dat het volgende op een wettelijk en begroting technische wijze tot stand komt:
  - I. Post onvoorzien verhogen met USD 1 miljoen tbv extra uitgaven bestemd voor verplichtingen en uitgaven vanwege Covid-19;
  - II. De USD 1 miljoen verhoging van de baten te onttrekken van de algemene reserve ex artikel 18 van het besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES).

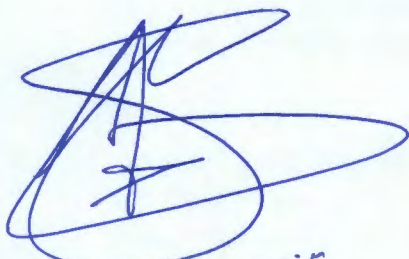
R. Domacasse'

J. STATIA.

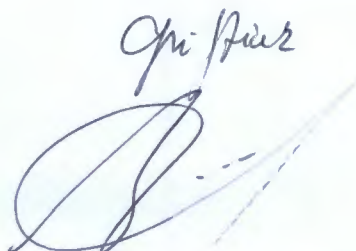

Edison Ellis.

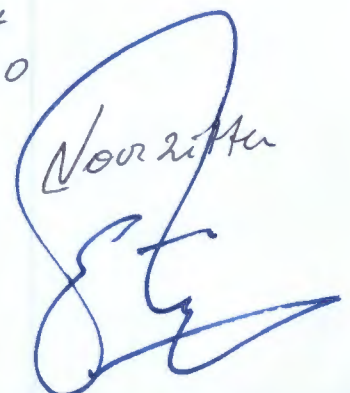

N.F. SILBERIE

Unaniem
Aangenomen van dit
Amendement
20-5-2020

Opri Buis

Voorzitter

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Eilandsverordening tot
eerste wijziging van de
begroting van het
openbaar lichaam Bonaire
voor het dienstjaar 2020.

2020

AANBIEDING

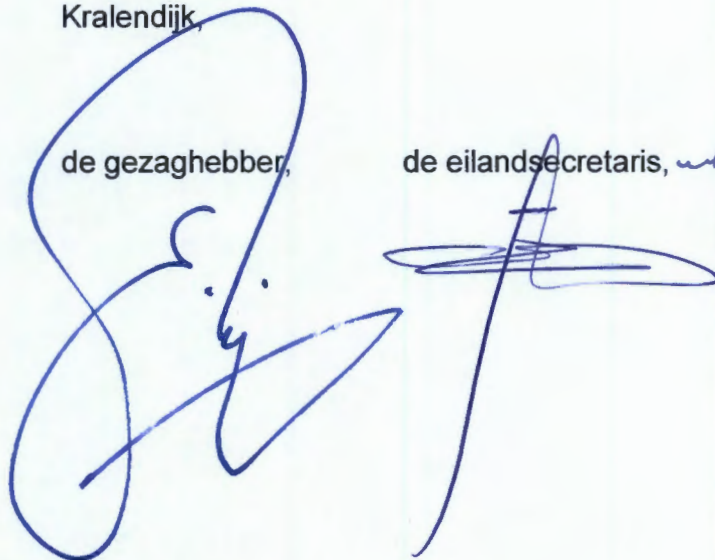
No.1

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire biedt aan de eilandsraad ter goedkeuring aan, een ontwerp-eilandsverordening tot eerste wijziging van de begroting van het openbaar lichaam Bonaire voor het dienstjaar 2020.

Kralendijk,

de gezaghebber,

de eilandsecretaris, *and*

OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Toelichting behorende bij
eerste wijziging van de
begroting van het
openbaar lichaam Bonaire voor
het dienstjaar 2020.

TOELICHTING

Algemeen

Uw raad heeft op 8 november 2019 de begroting 2020 - 2023 vastgesteld. In de periode daarna zijn besluiten genomen waardoor het noodzakelijk is om een begrotingswijziging voor het dienstjaar 2020 aan u voor te leggen. Naast de beleidsmatige aanpassingen willen wij ook van de gelegenheid gebruik maken om technische aanpassingen te doen op de begroting.

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft conform de wettelijke processen op 27 februari 2020 een totaal bedrag van USD 6.326.731 aan voorstellen aan het College financieel toezicht (Cft) aangeboden. Het bedrag van USD 6.326.731 bestond uit USD 1.909.314 aan beleids- en USD 4.417.417 aan technische aanpassingen. Er werd voorgesteld om de beleidsaanpassingen van USD 1.909.314 te financieren door de baten met USD 884.007 te verhogen en de lasten met USD 1.025.307 te verlagen. De voorstellen had gevolgen voor de omvang van de totale begroting en zou de begroting met een totaal bedrag van USD 5.301.424 verhogen.

De voorgestelde aangeboden beleidsaanpassingen waren;

- 1) Aanpassen mutaties op personeelsbegroting
- 2) Verhoging operationele kosten ten behoeve van Eilandsraad
- 3) Financiering Convenant Volkshuisvesting Bonaire
- 4) Aanvullen budget ten behoeve van Huurcommissie Bonaire
- 5) Eigen bijdrage Bonaire in het project Opslag vuurwerk Bonaire
- 6) Ondersteuning bij directie Samenleving & Zorg
- 7) Huisvesting afdeling Communicatie

Het Cft heeft op 24 maart jl. een advies uitgebracht en heeft aanbevolen om o.a. het meerjarig doorwerking van de Convenant Volkshuisvesting Bonaire, aanpassing van de personeelslasten, verwerking van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie en BES infrastructuurfonds bij de bovenvermelde voorstellen toe te voegen alvorens de eerste begrotingswijziging aan u te bieden.

Om verwarring te voorkomen van te veel verstrekte informatie en rekening houdend met het behouden van inzicht in de cijfers en aansluiting van de reeds aan het Cft aangeboden voorstellen, is na overweging gekozen om de eerste begrotingswijziging in tweeën te splitsen en te presenteren, namelijk de reeds aan het Cft aangeboden voorstellen en de aanbevolen aanvullende voorstellen.

Een uitleg van de aangeboden voorgestelde beleidsaanpassingen, hoe we denken deze te gaan financieren volgt.

1) *Aanpassen mutaties personeelsbegroting*

De brondocumenten voor het opstellen van de personeelsbegroting 2020 waren de payroll van februari 2019 en het concept 2de wijziging personeelsbegroting 2019. Het is wenselijk om de personeelsbegroting te herzien met meest actuele cijfers.

In de actualisering van de cijfers is rekening gehouden met de verhogingen van de eindejaarsuitkering 2019 en 2020 als gevolg van de onderhandelingen CAO. In 2019 en 2020 zijn de percentages eindejaarsuitkeringen van 6% respectievelijk 7% naar 8.33% verhoogd. Met de vakbond is overeengekomen om de verhoging van 2019 in de maand januari uit te betalen ten laste van de reeds in de primaire begroting 2020 opgenomen percentage van 7%. Vandaar dat het nodig is om het huidige budget aan te vullen zodat de betaling van de eindejaarsuitkering 2020 in de laatste kwartaal 2020 kan plaatsvinden.

Verder zijn de tarieven/percentages van franchise en pensioenpremies, vacaturelijst, stelposten ter dekking van secundaire arbeidsvoorwaarden en de salarissen/toelagen van het huidig- en voormalig personeel aan de hand van de payroll januari 2020 aangepast.

Het verwerken van bovenvermelde componenten heeft in eerste instantie een effect ter grootte van USD 830.009 op de personeelsbegroting. U wordt verwezen naar onderstaand tabel van de financiële aanpassingen per component;

Rubriek	Omschrijving	Voorgestelde Wijziging	Primaire begroting	Mutaties
I	Mutatie op rubriek I bestaat uit de volgende componenten	21.215.077	20.381.552	833.525
	Eindejaarsuitkering '19			268.450
	Eindejaarsuitkering '20			378.158
	Pensioen en franchise			74.822
	Salarissen/toelagen			794.801
	Vacaturelijst			-682.706

Rubriek	Omschrijving	Voorgestelde Wijziging	Primaire begroting	Mutaties
II	Wachtgelders, Uitkering Gezagdragers en OBWVP	1.088.305	1.030.754	57.551
III	Actualisatie van stelposten	1.361.240	1.422.307	-61.067
Totaal		23.664.622	22.834.613	830.009

Rubriek I-Huidig personeel, II-Voormalig personeel en III-Stelposten

Deze voorstel om de personeelsbegroting aan te passen heeft invloed op de volgende functies op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen	146.888	
002	Bestuursapparaat	118.395	
003	Burgerzaken	39.960	
020	Eigendommen niet voor de Openbare dienst bestemd		32.695
140	Overige beschermende maatregelen	73.835	
210	Wegen, straten en pleinen	69.877	
211	Verkeersmaatregelen te Land	10.159	
222	Verkeersmaatregelen te Water		3.119
300	Economische Zaken	28.815	
341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	23.755	
400	Onderwijs		816
510	Openbaar Bibliotheekwerk	14.680	
530	Sport	1.929	
540	Kunst		61.665
600	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	166.100	
611	Werkgelegenheid	3.143	
630	Sociaal cultureel werk/jeugd- en jongerenwerk	181.295	
700	Algemeen beheer Volksgezondheid	66.712	
725	Overige Openbare hygiëne		22.021
922	Algemene uitgaven en inkomsten	4.782	
Totaal		950.325	120.316

Ten opzichte van voorgaande jaren is het opmerkelijk dat verschillende ministeries nu toestemming geven om met de toegekende bijzondere uitkeringen ook salariskosten te mogen betalen om de projecten te kunnen uitvoeren. Deze mogelijkheid waarborgt de uitvoering van het project.

In de mutaties op het eerst gewijzigde concept personeelsbegroting 2020 is een totaal bedrag van USD 416.537 opgenomen die gefinancierd zijn met middelen vanuit bijzondere uitkeringen. Verder moet vermeld worden dat één van de opgevoerde vacatures gefinancierd zal worden door de subsidie van de stichting Verslavingszorg en Psychiatrie Caribisch Nederland te verlagen met USD 47.070 bij functie 710. Voor een uitgebreide toelichting wordt u verwezen naar onderdeel Financiering Beleidsaanpassingen.

Herziende versie personeelsbegroting

De situatie sinds het opstellen van deze begrotingswijziging is door de wereldwijde uitbraak van het Corona aanzienlijk veranderd. Het Openbaar lichaam Bonaire heeft de nodige inspanningen gedaan om op korte termijn een noodfonds te creëren en te financieren door het bedrag van de Algemene reserves te onttrekken. Dit voorstel is in eerste instantie niet gehonoreerd en het Cft heeft geadviseerd om dit uit eigen begroting te financieren.

Het eerst gewijzigde concept personeelsbegroting van USD 23.7 miljoen is op basis hiervan herzien om na te gaan of ruimte gecreëerd kan worden voor onvoorziene uitgaven in verband met de uitbraak. Na de herziening is een tweede versie van personeelsbegroting gemaakt voor een totaal bedrag van USD 23.2 miljoen. Dit leidt tot een principe besparing van USD 0,5 miljoen ten opzichte van het eerst gewijzigde concept personeelsbegroting. Hieronder volgt een specificatie:

Rubriek	Omschrijving	Herziende versie van voorgestelde Wijziging	Voorgestelde 1 ^{ste} Wijziging	Mutaties
I	Mutatie op rubriek I bestaat uit de volgende componenten	20.816.859	21.215.077	-398.209
II	Wachtgelders, Uitkering Gezagdragers en OBWVP	1.085.040	1.088.305	-3.264
III	Actualisatie van stelposten	1.253.700	1.361.240	-107.540
Totaal		23.155.609	23.664.622	-509.013

Rubriek I-Huidig personeel, II-Voormalig personeel en III-Stelposten

Het voorstel om de personeelsbegroting naar beneden bij te stellen heeft invloed op de volgende functies op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen	40.135	
002	Bestuursapparaat	142.228	
003	Burgerzaken		74.596
020	Eigendommen niet voor de Openbare dienst bestemd		80.851
140	Overige beschermende maatregelen		
210	Wegen, straten en pleinen		47.920
211	Verkeersmaatregelen te Land		
222	Verkeersmaatregelen te Water		56.152
300	Economische Zaken		42.415
341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij		92.999
400	Onderwijs	2.359	
510	Openbaar Bibliotheekwerk	2.925	
530	Sport		31.256
540	Kunst	10.690	
600	Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening		86.660
611	Werkgelegenheid		
630	Sociaal cultureel werk/jeugd- en jongerenwerk	53.606	
700	Algemeen beheer Volksgezondheid		17.883
725	Overige Openbare hygiëne		119.420
922	Algemene uitgaven en inkomsten		110.804
Totaal		251.943	760.956

Tijdens het opstellen van de tweede versie van het concept personeelsbegroting, is naast het afnemen van het aantal vacatures naar vijf maanden en het verlagen van de brutosalarissen van de nog in te vullen vacatures op de middelste trede van de functionele schaal, is ook rekening gehouden met het verwerken van de vacaturelijst aan de hand van de meest recente besluiten, zoals 11 aanstellingen die tijdens de eerste gewijzigde personeelsbegroting nog niet op de payroll van de maand februari stonden. Ook is in de herziende versie een bedrag van USD 270.499 opgevoerd voor het uitvoeren van enkele projecten die uit de bijzondere uitkering worden gefinancierd. De bovenstaande mutaties leveren bij rubriek I, huidige personeel, een besparing op van USD 398.209.

Het bestand van Onderstand bij wijze van pensioen is bij rubriek II, Voormalig personeel, ook geactualiseerd. Het bestand is met een bedrag van USD 3.264 naar beneden bijgesteld door het overlijden van een voormalige functionaris.

Ook bij rubriek III, Stelposten, zijn er aanpassingen aangebracht op enkele secundaire arbeidsvoorwaarden. De posten van TOD, stagevergoedingen, loontredes, opklassificatie gezagdragers en organisatieveranderingen zijn in totaal met USD 253.140 verlaagd, terwijl de posten Artikel 8 van Rechtspositioneel besluit ambtenaren BES en ambtsjubilea in totaal met USD 145.600 zijn verhoogd. Per saldo leiden deze mutaties tot een besparing van USD 107.540.

Er moet vermeld worden dat de totale bovenstaande besparingen ad USD 509.013, met het bedrag van de bijzondere uitkering gecorrigeerd dient te worden om de totale besparing van het Openbaar lichaam Bonaire te kunnen bepalen. Na de correctie van het bedrag van USD 270.499, wordt de totale besparing op de herziende personeelsbegroting USD 779.512. Voorgesteld wordt om deze vrije ruimte bij functie 922 Algemene uitgaven en diensten: Onvoorzien te verwerken om de meest urgente uitgaven in verband met de uitbraak van de Coronavirus te kunnen dekken.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
922	Algemene uitgaven en inkomsten- Onvoorzien	779.512	0
Totaal		779.512	0

2) *Verhoging operationele kosten ten behoeve van Eilandsraad*

Bureau Griffier heeft namens de fractieleiders een lijst ingediend met het verzoek om enkele aanpassingen op de begroting van de raad te doen. Het betreft verhogingen van de operationele kosten om de continuïteit van hun bedrijfsvoering te kunnen waarborgen. Van het ingediende lijst wordt voorgesteld om bij de eerste begrotingswijziging een totaal bedrag van USD 19.800 te reserveren om de kosten van een audio technicus, onderhoud van airco's en het monteren, demonteren en opslaan van de kerstversiering te kunnen bekostigen.

De verhoging van de operationele kosten van de raad heeft betrekking op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen- Eilandsraad	19.800	0
Totaal		19.800	0

3) *Financiering Convenant Volkshuisvesting Bonaire*

In het sociale segment op Bonaire is er sprake van een tekort aan (sociale) huurwoningen. Het kabinet heeft zich in de kabinetsreactie op het onderzoek ijkpunt bestaanszekerheid Caribisch Nederland tot doel gesteld om de woonlasten te willen beperken door ervoor zorg te dragen dat op elk van de eilanden toegang bestaat tot voldoende en kwalitatief goede (sociale) woningbouw.

Ook de raad heeft het bestuurscollege in 2018 geïnstrueerd om o.a. een duurzame oplossing te zoeken voor de (sociale) huisvestingsproblematiek op Bonaire en domeingronden voor het nieuwbouw project van 500 woningen in erfpacht over te dragen aan Fundashon Cas Bonairiano (FCB). In het getekende Bestuursakkoord Bonaire 2018-2022 is afgesproken dat nadere afspraken worden gemaakt tussen het Rijk, het openbaar lichaam Bonaire (OLB) en FCB. Deze afspraken zijn vastgelegd in een convenant Volkshuisvesting Bonaire dat is getekend op 27 juni 2019.

Hoewel het Convenant dateert uit 2019, is reeds in 2018 gestart met de voorbereidingen voor de bouw van 500 (sociale) huurwoningen. De kosten van het project tot en met 2020 bedragen totaal USD 5.197.446 waarvan het Rijk USD 1.574.100 bijdraagt. Dit betekent dat het OLB een totaal bedrag van USD 3.623.346 zal bijdragen. Het OLB is voornemens om het bedrag als volgt te financieren;

Convenant Volkshuisvesting Bonaire	Bedrag in USD
Totaal bijdrage van het OLB 2018 tot en met 2020	3.623.346
Financiering	
Bestemmingsreserve 2018- fase 1*	-643.961
Eigen bijdrage 2019 - Vrijgevallen subsidie FCB*	-698.324
Bestemmingsreserve 2018 -fase 2	-856.040
Eigen bijdrage 2020 - Vrijgevallen subsidie FCB	-698.324
	-2.896.648
Nog te financieren tot en met 2020 door OLB	726.698

*bedragen zijn in 2019 uitbetaald aan FCB.

U wordt gevraagd om het reeds in de primaire begroting 2020 opgenomen bedrag van USD 698.324, geormerkt als subsidie/bijdrage aan FCB, te herbestemmen als de bijdrage 2020 van het OLB in de bekostiging van de benodigde infrastructuur voor de nieuwbouw van 500 (sociale) huurwoningen door FCB.

Verder wordt voorgesteld om een bedrag van USD 726.698 te reserveren om de bijdrage van het OLB tot en met 2020 te kunnen financieren. Het convenant loopt door tot 2025. Aan uw raad wordt voorgesteld om de bijdrage van het OLB voor 2021 alsmede de meerjarenraming 2022 tot en met 2024 bij het traject voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2021-2024 mee te nemen waarin rekening zal worden gehouden met de financiële effecten van de getekende convenant. Hiermee is de bijdrage van het OLB aan het project zeker gesteld.

Het voorstel om het bedrag van USD 726.698 te reserveren om de bijdrage van het OLB tot 2020 te kunnen financieren heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
822	Overige volkshuisvesting-bijdrage Convenant Volkshuisvesting Bonaire	726.698	
Totaal		726.698	0

Voor de meerjarige doorwerking van het Convenant Volkshuisvesting Bonaire 2021 - 2023 wordt u verwezen naar de aanvullende beleidsaanpassing nummer 8.

4) *Aanvullen budget ten behoeve van Huurcommissie Bonaire*

Op 8 november 2019 heeft uw raad de 'huurcommissie- en huurprijzenverordening Bonaire' vastgesteld. In deze verordeningen zijn de rol en taken van de huurcommissie vastgelegd. Op basis van het Convenant dient het OLB zorg te dragen voor de instelling van een Huurcommissie 'nieuwe stijl'. De Huurcommissie dient onder meer de prijs-kwaliteit verhouding van (sociale) huurwoningen te bewaken en toe te zien op de naleving van de regels op grond van de "Wet maatregelen huurwoningmarkt Caribisch Nederland".

Ter uitvoering van de Convenant Volkshuisvesting Bonaire dient het OLB op grond van artikel 4 lid 4 op de begroting 2020 en daarna middelen ter beschikking te stellen voor het bekostigen van de operationele kosten van de huurcommissie. Voor 2020 is een bedrag nodig van USD 80.000 en daarop volgende jaren USD 65.000. Het bedrag voor 2020 is hoger in verband met de eenmalige kosten die moeten worden gemaakt voor het oprichten en instellen van de nieuwe huurcommissie. In de primaire begroting wordt jaarlijks een bedrag van USD 24.300 voor huurcommissie opgenomen. Dit betekent dat in 2020 een bedrag van USD 55.700 nodig is.

U wordt voorgesteld om het bedrag van USD 55.700 te reserveren en te verwerken op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
822	Overige volkshuisvesting-bijdrage Huurcommissie Bonaire	55.700	
Totaal		55.700	0

Voor de meerjarige doorwerking van de bijdrage in de kosten van Huurcommissie Bonaire 2021 - 2023 wordt u verwezen naar de aanvullende beleidsaanpassing nummer 8.

5) *Eigen bijdrage Bonaire in het project Opslag vuurwerk Bonaire*

Op Bonaire wordt jaarlijks ongeveer 50 ton aan consumenten- en professioneel vuurwerk via Curaçao ingevoerd. De opslag van het vuurwerk vindt plaats in zeven "40 voet" zeecontainers nabij de landfill. Deze huidige opslagvoorziening voldoet niet aan de veiligheidseisen en levert gevaar op voor de leefomgeving. Dit wordt met name veroorzaakt door de slechte staat waarin in zeecontainers veelal verkeren en ze zijn niet brandwerend of waterdicht gemaakt. Het vuurwerk wordt opgeslagen bij een (te) hoge temperatuur.

Binnen het implementatieproject voor vuurwerk heeft een projectteam van medewerkers van OLB en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) zich gebogen over de vraag of er een centrale opslag voor vuurwerk op Bonaire zou moeten komen en zo ja, aan welke eisen deze centrale opslag zou moeten voldoen. Vervolgens is er gekeken of er een geschikte locatie voor handen is.

Het projectteam heeft de voor en nadelen van een centrale opslag afgewogen en is van mening dat een centrale opslag de beste mogelijkheid geeft om een veilige opslag van vuurwerk te creëren. Het OLB heeft in 2018 een verzoek aan ministerie I&W gedaan waarbij een financiële bijdrage is gevraagd voor het bouwen van een kruithuis op Bonaire. Het ministerie heeft in december 2018 een eenmalige bijzondere uitkering toegekend ter grootte van USD 227.380.

Om het project te kunnen uitvoeren c.q. het kruithuis te kunnen bouwen, is een aanvullend bedrag als bijdrage van het OLB nodig. Dit betreft een totaal bedrag van USD 125.000. Indien er geen financiële bijdrage door het OLB wordt geleverd, kan niet tot bouw van het kruithuis worden overgegaan omdat de middelen van enkel het ministerie niet voldoende zijn om het hele project te kunnen bekostigen. Indien niet tot realisatie van het project kan komen, kan het bedrag dat door het ministerie toegekend is, worden teruggevorderd. Vanwege het grote belang dat wordt gehecht aan een veilig opslag van vuurwerk op het eiland, wordt voorgesteld om een bedrag van USD 125.000 te reserveren zodat het bouw van een kruithuis kan plaatsvinden.

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
210	Wegen, straten en pleinen-bijdrage kruithuis Bonaire	125.000	
Totaal		125.000	0

6) *Ondersteuning bij directie Samenleving & Zorg*

In het bestuur programma 2019-2023 zijn voor de sociaaleconomische ontwikkeling en kansen voor iedereen door goede vorming, een aantal prioriteiten opgenomen. Het gaat onder andere om het realiseren van een leefbaar inkomen dat voldoende is om een gezond leven te leiden, een integrale wijkontwikkeling (zowel fysiek als sociaal), cultuur een prominente rol in de ontwikkeling van Bonaire geven en het maken van een integraal jeugdbeleidsplan.

Bij de directie Samenleving & Zorg is het noodzakelijk om extra capaciteit in te huren om de directie te ondersteunen bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid en activiteiten op het gebied van o.a. cultuur, jeugdparticipatie, kinderrechten samenlevingsopbouw en – ontwikkeling. Voor het inhuren van ondersteuning wordt voorgesteld om een maximaal bedrag van USD 120.396 te reserveren en te verwerken op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Bestuursapparaat	120.396	
Totaal		120.396	0

7) *Huisvesting afdeling Communicatie*

Het is wenselijk om de directie & staf van de Bedrijfsvoering Ondersteuning uit te breiden om een goede dienstverlening aan de andere directies te kunnen aanbieden. Dit geldt ook voor de afdeling Communicatie. De huidige locatie bij J.A. Abraham Blvd zal krap worden voor de nieuwe bezetting van de afdeling Communicatie waardoor het OLB voornemens is om een andere locatie voor de afdeling te gaan zoeken. Vooruitlopend op de organisatie uitbreidingen wordt in de eerste begrotingswijziging voorgesteld om alvast een bedrag van USD 31.711 voor de huisvestingskosten te reserveren. Dit bedrag is beschikbaar gesteld van de overgebleven middelen na het verwerken van de financiering van de overige begrotingswijziging voorstellen. Door de verhuizing van de afdeling Communicatie kan de Directie & Staf BO in de huidige locatie gehuisvest worden.

Aanvullende beleidsaanpassingen

Aan uw raad wordt voorgesteld om de volgende aanvullende drie beleidsaanpassingen, als gevolg van de aanbevelingen van het Cft en de recente ontwikkelingen, te doen op de begroting;

- 8) Meerjarig doorwerking van Convenant Volkshuisvesting Bonaire en Huurcommissie Bonaire
- 9) Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)
- 10) Toestemming VWS ter beschikking stellen budgetten ten behoeve van Coronavirus

- 8) *Meerjarig doorwerking van Convenant Volkshuisvesting Bonaire en huurcommissie Bonaire*

De getekende convenant Volkshuisvesting Bonaire heeft in 2021 tot 2023 de volgende meerjarig doorwerking;

Functie	Meerjarenraming Convenant	2021	2022	2023
822	Totale jaarlijkse kosten	1.438.740	103.016	3.069.711
822	Bijdrage Rijk: Regio envelop	330.000	0	845.900
Nog te financieren door OLB (I)		1.108.740	103.016	2.223.811
Financieren OLB:				
<i>Lastenkant</i>				
822	Herbestemmen van vrijgevallen begrotingssteun FCB (in de meerjarenbegroting is al USD 698.324 opgenomen)	698.324	698.324	698.324
<i>Batenkant</i>				
921	Structurele verhoging vrije uitkering	884.007	884.007	884.007
020	Verhoging erfpachten	0	0	160.370
920	Verhoging Motorrijtuigenbelasting	0	0	160.370
920	Verhoging Grondbelasting	0	0	361.440
Totale dekking OLB (II)		1.582.331	1.582.331	2.264.511
Vrijgekomen ruimte Convenant (I-II)		(473.591)	(1.479.315)	(40.700)
822	Aanvullende bijdrage Huurcommissie (in de meerjarenbegroting is al USD 24.300 opgenomen)	40.700	40.700	40.700
Totale vrijgekomen ruimte		(432.891)	(1.438.615)	0

Dienstjaren 2021 en 2022

In 2021 en 2022 is voldoende ruimte in de huidige begroting om de jaarlijkse kosten van het convenant te kunnen dekken. Er wordt voorgesteld om de vrijgekomen ruimte, na het verwerken bij functie 822 - Overige volkshuisvesting van de aanvullende bijdrage in de kosten van huurcommissie Bonaire van USD 40.700, bij functie 210 – Wegen, straten en pleinen ten behoeve van het regulier infrastructurele budget te verwerken zodat de meerjarenbegroting 2021 en 2022 in evenwicht blijft.

Dienstjaar 2023

Na het verwerken van de structurele verhoging van de vrije uitkering en het herbestemmen van de begroting steun FCB in 2023, komt het Openbaar lichaam Bonaire tot een ongedekt saldo van USD 641.480 voor het financieren van het convenant.

Op dit moment hebben we een achterstand in het verwerken en registreren van nieuwe kavels in het geautomatiseerd systeem GOUW IT. Door deze inhaalslag zal erfpachtnota's en aanslag grondbelasting worden verstuurd naar de nieuwe wijken zoals Tanki Matrimonio en Son Montuno. Dit zal leiden tot structurele verhogingen van de erfpacht en grondbelasting.

Het autobezit nam de afgelopen jaren toe. Afgelopen jaar is bij het vervangen van de nummerplaten gebruikt gemaakt van de gelegenheid om de database op te schonen. Er is een enorme stijging van het aantal motorrijtuigen op Bonaire. Deze tendens zal blijven voortbestaan en zal leiden tot een structurele verhoging van de motorrijtuigenbelasting die op aanslag wordt geheven.

Wij stellen voor om het bedrag van erfpacht (functie 020- Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd) en Motorrijgen belasting (functie 920- Belastingen) te verhogen met USD 160.370 en Grondbelasting (functie 920 Belastingen) met USD 361.440. Deze bedragen zullen ten gunste van de algemene middelen vallen, zodat zij in 2023 gebruikt kunnen worden voor het dekken van de kosten van het convenant.

9) *Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)*

Om het geschil te beëindigen wat thans onderwerp is van een arbitrage procedure tussen de aannemer en opdrachtgever van het rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) project, hebben de ministeries van BZK, I&W en het OLB in de getekende intentieverklaring van 5 juni 2019 verklaren, ieder maximaal 1 miljoen euro bij te dragen om finale afkoop en afwikkeling van claims, reparatie van irrigatieleiding inclusief alle vastgestelde en afgesproken onvolkomenheden met betrekking tot de oplevering van de installatie te bekostigen.

De ministeries I&W en BZK hebben eind 2019 totaal 2 miljoen euro in de vorm van bijzondere uitkeringen aan het OLB verstrekt ter financiering van het RWZI project.

Bijzondere uitkeringen zijn technische aanpassingen die voor hetzelfde bedrag op de begroting worden meegenomen. Voor deze verwerking wordt u verwezen naar onderdeel Aanvullende technische aanpassingen.

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft bij jaarrekening 2018 een totaal bedrag van USD 650.000 van het voorlopig resultaat hiervoor ter beschikking gesteld in de vorm van bestemmingsreserve. Bestemmingsreserves worden via de balans en niet begrotingswijziging afgewikkeld. Voor het resterend bedrag van USD 447.200 om tot de 1 miljoen euro te kunnen komen, heeft het Openbaar lichaam Bonaire in overleg met Europese Unie (EU) getreden.

Met de Delegatie van Europees Unie in Georgetown, Guyana is eind januari 2020 overeengekomen om het bedrag van USD 447.200 van de door hun reeds gestorte eerste tranche van USD 2.186.545 (2 miljoen euro) voor de 10de European Development Fund (EDF) project te mogen gebruiken voor het afronden van de 9de EDF RWZI project. Het totaal 10de EDF project bedraagt 2.850.000 euro.

Aan u wordt voorgelegd om een bedrag van USD 447.200 van door EU gestorte bedrag van USD 2.186.545 te kunnen herbestemmen om de finale afkoop en afwikkeling van de RWZI project te kunnen betalen. Dit voorstel is een bestemming- en geen begrotingswijziging doordat beide projecten in hetzelfde functie 722 – Riolering en waterzuivering worden verwerkt.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
722.00.06	Afronding riolwaterzuiveringsinstallatie	447.200	
722.10.05	Water & sanitation reform – EU		447.200
Totaal		447.200	447.200

Het bestuurscollege heeft het voornemen om uw raad te verzoeken om een deel van het voorlopig resultaat 2019 aan te mogen wenden voor ter uitvoering van het bestek 10de EDF.

10) *Toestemming VWS ter beschikking stellen budgetten ten behoeve van Coronavirus*

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft een onderzoek samen met de coördinator Integrale Aanpak VWS gedaan om na te gaan op welke bijzondere uitkeringen nog geen harde verplichting zijn, in de vorm van o.a. getekende beschikkingen, arbeidsovereenkomsten, huurovereenkomsten, utiliteitscontracten, contracten met jobcoaches, en uitvoeringsovereenkomsten. Uit dit onderzoek is gebleken dat iets meer dan USD 5 ton beschikbaar is.

Hiervoor zal er een verzoek worden ingediend door directie Samenleving & Zorg aan de desbetreffende ministerie om deze gelden te mogen gebruiken in het kader van Covid-19 pandemie. De bedoeling is om in een later stadium deze budgetten weer aan te vullen. Voorgesteld wordt om deze vrije ruimte bij functie 922 Algemene uitgaven en diensten: Onvoorzien te verwerken om, de meest urgente uitgaven in verband met de uitbraak van de Coronavirus te kunnen dekken. Dit voorstel zal verwerkt worden bij de volgende functies;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
630.00.20	Buurtwerk personeelskosten		149.272
630.00.23	Nationale Informatiecampagne		65.000
630.00.32	Naschoolse activiteiten voor kinderen		84.000
630.00.33	Onderhoud buurthuizen		84.129
630.00.34	Aanpak digitale achterstand		50.000
630.00.35	Speeltuin Rincon		80.000
922	Algemene uitgaven en inkomsten-Onvoorzien	512.401	
Totaal		512.401	512.401

De eerste zeven voorgestelde beleidsaanpassingen bedragen in totaal USD 1.909.314 en wordt voorgesteld om op de volgende wijze gefinancierd te worden.

Financiering beleidsaanpassingen

Zoals eerder aangegeven wordt voorgesteld om de eerste begrotingswijziging 2020 te financieren door de baten te verhogen met USD 884.007 en de lasten met USD 1.025.307 te verlagen.

Verhogen van Baten

In de Voorjaarnota voor het jaar 2019 is de loon-en prijsbijstelling tranche 2019 toegevoegd aan de begroting van de BES-fonds. De loon – en prijsbijstelling voor Bonaire bedraagt in 2019 USD 884.007. De definitieve netto vrije uitkering voor 2019 bedraagt met de bijstelling USD 27.619.032 en het bruto bedrag wordt vastgesteld op USD 28.624.032. De netto vrije uitkering voor 2020 is vooralsnog ook vastgesteld op USD 27.619.032. Dit is vastgelegd in de brief van BZK d.d. 31 januari 2020 met kenmerk 2020-0000018626.

In de primaire begroting 2020 is een bruto vrije uitkering van USD 27.740.025 opgenomen. De bijstelling van 2019 is nog niet verwerkt. Ons voorstel is om deze in de eerste wijziging te verwerken en deze structurele verhoging te gebruiken ter financiering van de beleidsaanpassingen. Dit voorstel heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Baten	Vermindering Baten
921	Vrije uitkering	884.007	
Totaal		884.007	

Verder moet vermeld worden dat het effect door het verwerken van dit voorstel de totale omvang van de begroting met USD 884.007 zal verhogen.

Verlagen van Lasten

De opgenomen bedragen in de primaire begroting 2020 zijn op kostenplaatsen-niveau grondig doorgenomen om na te kunnen gaan waar bijgesteld kan worden. Dat is niet altijd makkelijk gezien dat alles lijkt haast te hebben en veel trajecten moeten liefst gisteren nog af. Echter is het noodzakelijk om toch prioriteiten te stellen aan de meest urgente verplichtingen om aan de gemaakte afspraken te kunnen voldoen.

Bijzondere uitkeringen

Ten opzichte van voorgaande jaren is het opmerkelijk dat verschillende ministeries nu toestemming geven om met de toegekende bijzondere uitkeringen ook salariskosten te mogen betalen om de projecten te kunnen uitvoeren. Deze mogelijkheid waarborgt de uitvoering van het project.

In de mutaties op de eerste gewijzigde personeelsbegroting 2020 is een totaal bedrag van USD 416.537 opgenomen die gefinancierd zijn met middelen vanuit bijzondere uitkeringen. Dit betekent dat de lasten ter grootte van USD 416.537 van de volgende functies op de begroting kunnen worden verlaagd;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Personele cap Milieu en Natuur Bonaire		61.272
002	Deelneming TCB economie & toerisme		46.846
002	Doorontwikkeling Integriteitsbeleid		53.728
Totaal			161.846

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
600	Schuldhelpverlening 2		67.470
Totaal			67.470

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 1		1.388
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 2		1.755
Totaal			3.143

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
630	Integrale wijkaanpak 6		178.588
630	BES(t)4Kids		2.706
Totaal			181.294

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
700	Publieke gezondheid		2.784
Totaal			2.784

Bij de tweede versie van het gewijzigd concept personeelsbegroting is een totaal bedrag van USD 270.499 opgenomen die gefinancierd zal worden met middelen vanuit de volgende bijzondere uitkeringen;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Opzetten afdeling Deelnemingen		111.234
002	Versterking communicatiefunctie		98.299
Totaal			209.533

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
600	Schuldhelpverlening 2		7.359
Totaal			7.359

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
630	BES(t)4Kids		1.925
630	Integrale wijkontwikkeling		51.682
Totaal			53.607

Om begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen is het noodzakelijk om de budgetten van bovenstaande bijzondere uitkeringen bij de eerste begrotingswijziging op te voeren. Deze wijzigingen zijn puur van technische aard en zullen bij onderdeel technische aanpassingen worden behandeld.

Subsidies

Rekening houdend met de volksgezondheid en de sociale problemen binnen de Bonairiaanse samenleving en de drugs- en alcoholproblematiek onder de jeugd, is het zeer noodzakelijk om een preventiemedewerker voor het aandachtsgebied drugs- en alcohol aan te trekken. Met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is overeengekomen dat zowel het OLB als het ministerie van VWS preventiemedewerkers ter beschikking stellen voor het uitvoeren van de afspraken opgenomen in het Sport – en Preventieakkoord (mei 2019). In de personeelsmutaties is een bedrag van USD 47.070 opgevoerd voor het openstellen van de vacature Preventiemedewerker.

In de primaire begroting is een totaal bedrag van USD 86.750 voor de stichting Verslavingszorg en Psychiatrie Caribisch Nederland opgevoerd. Dit subsidie bedrag was inclusief de salariskosten van een preventiemedewerker. Er wordt voorgesteld om het bedrag van USD 47.070 van subsidie bij functie 710 over te hevelen naar de afdeling Publieke Gezondheid om de kosten van de vacature te kunnen dekken. De risico's zijn nihil. Dit voorstel leidt tot verlaging van de lasten bij functie 710 op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
710	Preventie en curatieve gezondheidszorg		47.070
Totaal			47.070

Infrastructurele werkzaamheden

In de primaire begroting is een bedrag van USD 1 miljoen opgenomen voor het plegen van onderhoud aan en het uitvoeren van infrastructurele werkzaamheden. Er wordt voorgesteld om voorlopig USD 370.700 minder aan infrastructurele werkzaamheden uit te geven zodat er ruimte wordt gecreëerd om aan de meest urgente verplichtingen zoals Convenant Volkshuisvesting Bonaire, Huurcommissie Bonaire en het bouwen van het kruithuis te kunnen voldoen. Het bestuurscollege heeft het voornemen om uw raad te verzoeken om een deel van het voorlopig resultaat 2019 aan te mogen wenden voor infrastructurele projecten zodat voldoende middelen beschikbaar blijven voor het noodzakelijke reguliere onderhoud aan de infrastructuur. Dit voorstel leidt tot verlaging van de lasten bij functie 210 op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
210	Straten, wegen en pleinen		370.700
Totaal			370.700

Aanschaf nummerplaten

In de primaire begroting is een bedrag van USD 25.000 opgenomen voor het aanschaffen van nummerplaten/stickers. Jaarlijks wordt een bedrag op de begroting opgevoerd voor het aanvullen van de voorraad. Aangezien het OLB in 2019 de nummerplaten hebben vervangen zal het volledig bedrag niet worden gebruikt. Vandaar dat het bedrag verlaagd kan worden met USD 10.000. Risico's met dit voorstel is minimaal en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Bestuursapparaat – Afdeling Financiën		10.000
Totaal			10.000

Verkiezingen

Tijdens het opstellen van de begroting is per abuis een bedrag van USD 82.000 geëxtrapoleerd en meegenomen in de raming voor het organiseren van verkiezingen. In 2020 zijn er geen verkiezingen gepland. Van dit bedrag wordt voorgesteld om een bedrag van USD 75.000 af te romen en te gebruiken voor het financieren van de beleidsaanpassingen. Bij het verwerken van dit voorstel zijn de risico's nihil en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
003	Burgerzaken		75.000
Totaal			75.000

Overleg staat kundig structuur

In de primaire begroting is een bedrag van USD 20.000 opgenomen voor het maken van dienstreizen en inwinnen van adviezen in het kader van staatkundig structuur. In praktijk wordt weinig gebruik gemaakt van deze afzonderlijke kostenpost. Bestuurders maken meestal gebruik van hun reguliere budgetten voor het maken van dienstreizen en inwinnen van adviezen op alle beleidsvelden w.o. staatkundig structuur. Vandaar dat er voorgesteld wordt om het bedrag van USD 20.000 af te voeren. Risico's van het afvoeren van dit voorstel is nihil en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
001	Bestuursorganen		20.000
Totaal			20.000

Bestuurlijke ontwikkeling

Er wordt jaarlijks een bedrag van USD 75.000 opgevoerd voor het uitvoeren van projecten in het kader van bestuurlijke ontwikkeling. De invulling van dit post geschiedt naar behoefte van de ontwikkelingen. Om te kunnen voldoen aan de meest urgente verplichtingen wordt voorgesteld om dit post af te voeren. Mogelijkheid bestaat om bij behoefte projecten in het kader van het bevorderen van goed bestuur ook vanuit de toegekende bijzondere uitkeringen in het kader van Bestuursakkoord te financieren. Risico's van het afvoeren van dit voorstel is minimaal en heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
002	Bestuursapparaat – Bestuurlijke ontwikkeling		75.000
Totaal			75.000

Monumentenzorg

In de primaire begroting is een bedrag van USD 11.000 opgenomen voor het bijwonen van vergaderingen van National Archaeological Anthropological Memory Management (NAAM) op Curaçao. Het OLB heeft sinds 2009 een samenwerkingsovereenkomst met NAAM waarbij het OLB de functie van secretaris bekleedde. Door uitdiensttreding van een functionaris is op dit moment geen vertegenwoordiging vanuit het OLB in het bestuur van NAAM.

Bovendien is het samenwerkingsprotocol inmiddels afgelopen. Voor 2020 worden weinig activiteiten op het gebied van monumentenzorg verwacht waardoor wordt voorgesteld om van het totale budget van USD 21.000; USD 11.000 af te voeren. Risico's voor het afvoeren van dit voorstel zijn minimaal omdat er nog een bedrag resteert voor het aanvragen van adviezen op het gebied van monumentenzorg. De wijziging heeft invloed op de volgende functie op de begroting;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermindering Lasten
210	Straten, wegen en pleinen-Monumentenzorg		11.000
Totaal			11.000

Voor het financieren van de zeven beleidsaanpassingen ter grootte van USD 1.909.314 wordt het volgende voorgesteld;

Functie	Omschrijving	Vermindering Lasten	Vermeerdering Baten
002, 600, 611, 630 en 700	Bijzondere uitkeringen	416.537	
710	Subsidies	47.070	
210	Infrastructurele werken	370.700	
002	Aanschaf nummerplaten	10.000	
003	Verkiezingen	75.000	
001	Overleg staatkundig structuur	20.000	
002	Bestuurlijke ontwikkeling	75.000	
210	Monumentenzorg	11.000	
921	Vrije uitkering		884.007
Totaal		1.025.307	884.007

De beleidsaanpassingen nummer 8 tot en met 10 samen met de tweede versie van de personeelsbegroting bestaan uit een totaal bedrag van USD 1.739.113. De besparingen op het tweede gewijzigd concept personeelsbegroting en het bedrag waarover ministerie VWS toestemming geeft om her te bestemmen ter financiering van gemaakte kosten i.v.m. de uitbraak van de Covid-19 virus, worden bij het budget onvoorzien aangevuld. Het totaal bedrag van onvoorzien wordt USD 1.291.913. Verder is aan de raad voorgesteld om het bedrag van USD 447.200 te mogen herbestemmen ten behoeve van de afwikkeling van het RWZI project.

Naast beleidsaanpassingen maakt het bestuurscollege gebruik van de gelegenheid om de technische aanpassingen aan de raad voor te leggen.

Technische aanpassingen

De technische mutaties betreft het formaliseren van bijzondere uitkering projecten met een saldo per 31 december 2019. De eerste voorgestelde technische aanpassingen hadden een directe samenhang met de voorgestelde beleidsaanpassingen. Deze technische aanpassingen worden aan de lasten- en batenkant met hetzelfde bedrag verhoogd.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Personele cap Milieu en Natuur Bonaire	326.869	326.869
002	Deelneming TCB economie & toerisme	494.585	494.585
002	Versterken financieel beheer Bestuursakkoord 2	54.960	54.960

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Doorontwikkeling Integriteitsbeleid	193.554	193.554
Totaal		1.069.968	1.069.968

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
600	Schuldhelpverlening 2	111.408	111.408
Totaal		111.408	111.408

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 1	108.435	108.435
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 2	86.415	86.415
Totaal		194.850	194.850

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
630	Integrale wijkaanpak 6	200.824	200.824
630	BES(t)4Kids	62.419	62.419
Totaal		263.243	263.243

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
700	Publieke gezondheid	1.275.524	1.275.524
Totaal		1.275.524	1.275.524

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
822	Verhuursubsidie 2019	698.324	698.324
822	Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting	804.100	804.100
Totaal		1.502.424	1.502.424

De eerste technische aanpassingen bedroeg in totaal USD 4.417.417 waarvan de budgetten van bijzondere uitkeringen bij functies 002, 600, 611, 630 en 700 worden geformaliseerd om de salariskosten bij de diverse projecten te kunnen betalen en bij functie 822 om conform de getekende Convenant Volkshuisvesting Bonaire, de bijdrage van het Rijk, aan het FCB te kunnen overmaken. Bij het verwerken van dit voorstel zou de totale omvang van de begroting met een totaal bedrag van USD 4.417.417 aan beide kanten worden verhoogd.

Aanvullende technische aanpassingen

Het Openbaar lichaam Bonaire heeft gelet op binnenkort in werking treden van de in de tweede kwartaal te implementeren inkoopmodule, waarbij alle projecten over een budget moeten beschikken om verplichtingen aan te kunnen gaan, gekozen om naast de begroting van de eerste voorgestelde bijzondere uitkeringen, de resterende projecten voor een totaal bedrag van USD 27.036.582 in de begrotingswijziging te formaliseren. Het eind saldo van de projecten is afgerond USD 31.4 miljoen.

Afgelopen jaar heeft het bestuurscollege samen met de bureau/directies een exercitie begonnen met het administratief afronden van de projecten waarvan geen middelen zijn uitgegeven in 2018 en 2019. Van het ministerie VWS is begin januari 2020 toestemming gekregen om 19 projecten administratief af te ronden en de middelen te mogen herbestemmen voor andere doeleinden.

Deze exercitie loopt nog maar momenteel op een laag pitje als gevolg van de betrokkenheid van de diverse directeuren in de crisisgroepen in het kader van COVID-19. De bedoeling is om deze werkzaamheden later te hervatten zodat een verzoek aan de diverse ministeries kan worden ingediend om de projecten administratief te mogen afronden en de restgelden te mogen herbestemmen.

De tweede tranche van de bijzondere uitkeringen met een saldo op 31 december 2019 heeft effect op de volgende functie;

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
001	Eilandelijke Platform criminaliteitsbeheersing EPC	8.369	8.369
001	Integraal Veiligheidsplan Bonaire	1.107	1.107
001	Impuls weerbaar bestuur – Integriteitsprogramma	43.248	43.248
Totaal		52.724	52.724

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Doeluitkering	22.749	22.749
002	B&O Implementatie WOLBES/FinBES	98.243	98.243
002	Ontwikkelplannen	29.326	29.326
002	Verbetertraject Financieel Beheer	74	74
002	Personele cap. Milieu en Natuur Bonaire	-89.752	-89.752
002	Versterking financieel beheer Bestuursakkoord	104.199	104.199
002	Opzetten afdeling Deelnemingen	439.680	439.680

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
002	Nieuwe visie en herinrichting organisatie	76.944	76.944
002	Revitalisatie directie Samenleving & Zorg	439.680	439.680
002	Invulling hoofd Burgerzaken	197.856	197.856
002	Doorontwikkeling ICT - systemen	274.800	274.800
002	Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat	219.840	219.840
002	Ondersteuning kabinet Gezaghebber	161.295	161.295
002	Versterking communicatiefunctie	354.849	354.849
002	Door ontwikkelen van begrotingscyclus	225.759	225.759
002	Trainen van beleidsafdelingen	161.295	161.295
002	Juridische ondersteuning	105.880	105.880
002	Opzet en ontwikkeling rekenkamer OLB	86.024	86.024
002	Onderzoek subsidieverantwoording	54.157	54.157
Totaal		2.962.898	2.962.898

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
003	Straatnamen	15.052	15.052
003	Verstrekking paspoorten t/m 12 jarigen	18.659	18.659
003	Verbetering Kwaliteit PIVA	54.529	54.529
003	Communicatieplan Voorkomen identiteitsfraude	845	845
003	Digitalisering akten Burgerzaken	7.498	7.498
Totaal		96.583	96.583

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
130	Rampenbestrijding	137.906	137.906
130	Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis	49.980	49.980
Totaal		187.886	187.886

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
210	Opslag vuurwerk Bonaire	227.340	227.340
210	Meerjarig uitvoeringsprogramma Bonaire	6.090.276	6.090.276
210	Eenmalig impuls wegen	3.359.380	3.359.380
Totaal		9.676.996	9.676.996

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
222	Professionalisering en upgradig havenbedrijf Bonaire	13.805	13.805
222	Verlenging Zuidpier Kralendijk	1.466.358	1.466.358
Totaal		1.480.163	1.480.163

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
310	Oprichting Trade en Investment Board	18.422	18.422
310	Opzet en uitbouw Bonaire	60.000	60.000
310	Bereikbaarheid	134.186	134.186
310	Qredits	22.950	22.950
310	Project Management EOB	402	402
310	Cost of doing business	7.580	7.580
Totaal		243.540	243.540

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
341	Landbouwontwikkeling inclusief slachthuis	1.558.235	1.558.235
Totaal		1.558.235	1.558.235

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
530	Sport – en speelvoorzieningen	27.072	27.072
Totaal		27.072	27.072

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
600	Schuldhelpverlening	10.720	10.720
600	Project Pagabon	193.757	193.757
600	Noodwoning	82.000	82.000
600	Schulphulpverlening 3	160.000	160.000
Totaal		446.477	446.477

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
611	Woningverbetering Particulieren	3.702	3.702
611	Project Eleva	9.353	9.353
611	Arbeidstoeleiding 25 plussers	79.995	79.995
611	Arbeids re-integratie twinning, plenchi trabou 3	240.000	240.000
Totaal		333.050	333.050

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
630	Sociale Kanstraject Jongeren	230.366	230.366
630	Integrale wijkaanpak 2	65.907	65.907
630	Leer Woon Werkcentrum Jong Bonaire	7.285	7.285
630	Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire	110.001	110.001
630	Werkplan geweld in afhankelijkheidsrelaties	3.543	3.543
630	Opknappen 4 buurthuizen	555.401	555.401
630	Buurtwerk personeelslasten	149.272	149.272
630	Conferentie Jeugdbeleid	370	370
630	Nationale Informatiecampagne	100.000	100.000
630	BES(t)4Kids 2	116.095	116.095
630	Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	109.977	109.977
630	Sociaal Wijkwerker	55.000	55.000
630	Werkbezoek family Justice Center Conference	2.276	2.276
630	Aanvulling Werkplan HGKM 2018-2019	193.515	193.515

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
630	Integraal wijkontwikkeling	579.000	579.000
630	Naschoolse activiteiten voor kinderen	100.000	100.000
630	Onderhoud buurthuizen	84.129	84.129
630	Aanpak digitale achterstand	50.000	50.000
630	Speeltuyn Rincon	80.000	80.000
Totaal		2.591.397	2.591.397

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
650	BES(t)4Kids- programmaplan	575.782	575.782
Totaal		575.782	575.782

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
651	VN Verdrag Handicap Bonaire	28.929	28.929
651	Beschutwerk Warda Mi Rin	172.382	172.382
651	Implementatie VN Verdrag Handicap	200.000	200.000
651	Beschutwerk Selibon	219.000	219.000
Totaal		620.311	620.311

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
700	Preventiemedewerker PG	140.000	140.000
Totaal		140.000	140.000

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
710	Preventie genotmiddelen gebruik	5.000	5.000
710	WE CAN Young	69.336	69.336
710	Health Study BES	3.936	3.936
710	Greenhouse voor PO & VO	20.263	20.263
710	Krusada Inloophuis & Centrum Walk In	-20	-20
Totaal		98.515	98.515

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
722	Riolering en Watervoorziening	357.059	357.059
722	Afronding riool waterzuiveringsinstallatie	2.524.275	2.524.275
722	Water & sanitation reform - EU	2.186.545	2.186.545
Totaal		5.067.879	5.067.879

Functie	Bijzondere Uitkeringen	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
723	World Heritage nomination	77.300	77.300
723	Verbranden bio medisch en infectieus afval	6	6
723	Ecologisch herstel Lac & Zuidelijk kustgebied	-90.462	-90.462
723	Koepelcampagne leefomgeving & Natuur	18.118	18.118
723	Opruimactie zwerfasbest	33.692	33.692
723	Aanpak Plastics	89.752	89.752
723	Algae park Bonaire*	634	634
Totaal		129.040	129.040

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
910	Nader te bepalen SZ – BU	748.034	748.034
Totaal		748.034	748.034

Bovenvermelde bijzondere uitkeringen bedragen in totaal USD 27.036.582. Tenslotte stellen wij u voor om vooruitlopend op de beschikking van het Rijk, de bijdrage ten behoeve Regio envelop infrastructuur – Convenant volkshuisvesting voor het dienstjaar 2020 in de aanvullende voorstellen mee te nemen.

Functie	Omschrijving	Vermeerdering Lasten	Vermeerdering Baten
822	Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting 2020	770.000	770.000
Totaal		770.000	770.000

Met het verwerken van de bijdrage van Regio envelop in 2020 is de hele financiering w.o. de meerjarige doorwerking van het getekend convenant Volkshuisvesting Bonaire volledig in beeld gebracht en verwerkt in de begrotingswijziging.

Recapitulatie

Hieronder volgt een recapitulatie van de voorgestelde en aanvullende beleidsaanpassingen, de financiering en de technische aanpassingen.

		Te financieren door:		
Voorstellen eerste begrotingswijziging 2020	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	1.909.314	-1.025.307	884.007	884.007
Technische aanpassingen	4.417.417		4.417.417	4.417.417
Totaal aan Voorstellen	6.326.731	-1.025.307	5.301.424	5.301.424

		Te financieren door:		
Aanvullende voorstellen eerste begrotingswijziging 2020	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	1.739.113	-1.739.113		
Technische aanpassingen	27.806.582	0	27.806.582	27.806.582
Totaal aan Voorstellen	29.245.695	-1.739.113	27.806.582	27.806.582

		Te financieren door:		
Eerste aangeboden en aanvullende voorstellen eerste begrotingswijziging 2020	Vermeerdering Lasten (1)	Vermindering Lasten (2)	Totaal Lasten (1-2)	Vermeerdering Baten
Beleidsaanpassingen	3.648.427	-2.764.420	884.007	884.007
Technische aanpassingen	32.223.999	0	32.223.999	32.223.999
Totaal aan Voorstellen	35.872.426	-2.764.420	33.108.006	33.108.006

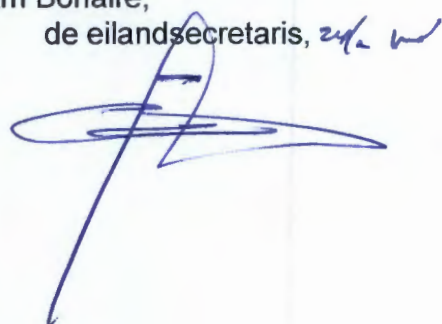
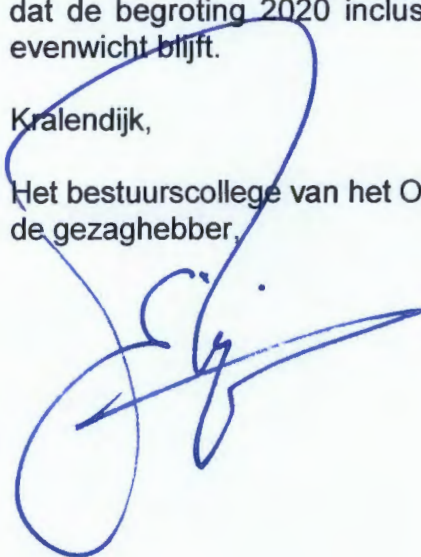
Verder moeten wij u herinneren dat het OLB vanaf dienstjaar 2020 de begroting en bijbehorende begrotingswijzigingen zonder Kapitaal - en Verdeeldienst zal presenteren. De desbetreffende baten en lasten zijn meegenomen in de exploitatie en investeringsbegroting.

Het vaststellen van deze begrotingswijziging ter grootte van USD 35.872.426 betreft een totaal bedrag van 3.648.427 aan beleidsaanpassingen en USD 32.223.999 aan technische aanpassingen. Bij vaststelling van de voorgestelde wijziging zal de totale omvang van de begroting 2020 met een totaal bedrag van USD 33.108.006 aan beide kanten worden verhoogd. De voorgestelde wijzigingen w.o. de meerjarige doorwerking van het convenant 2021 tot 2023 worden volledig gedekt. Dit betekent dat de begroting 2020 inclusief de meerjarenbegroting 2021 tot en met 2023 in evenwicht blijft.

Kralendijk,

Het bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire,
de gezaghebber,

de eilandsecretaris, *24/2 v*

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon

Lisette de Wind

Datum

24 maart 2020

Ons kenmerk

Cft 202000035

Pagina

1/5

Onderwerp

Advies eerste begrotingswijziging 2020 openbaar lichaam Bonaire

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Geachte heer Rijna,

Op 27 februari 2020 heeft het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) van uw bestuurscollege (BC) de eerste begrotingswijziging 2020 (BW) ontvangen. Sindsdien hebben diverse afstemmingen met uw afdeling Financiën plaatsgevonden en is aanvullende informatie ontvangen. Hierbij ontvangt u het advies van het Cft op de BW.

Procesgang

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft bij de goedkeuring¹ van uw begroting 2020 onder meer gewezen op de verplichtingen met financiële consequenties die volgen uit het Convenant Volkshuisvesting Bonaire². Deze verplichtingen waren niet verwerkt in de begroting 2020 noch in de meerjarenraming 2021 tot en met 2023. De minister van BZK heeft hiervoor uw aandacht gevraagd en u verzocht genoemde verplichtingen zo spoedig mogelijk met een BW te verwerken in de begroting en daarvoor een uiterste datum van 15 februari 2020 genoemd.

Pas op 24 februari 2020 heeft u de minister van BZK bericht dat de BW uiterlijk op 28 februari 2020 aan het Cft zal worden aangeboden ter advisering. Daarna dient de eilandsraad te beraadslagen over de BW en dient deze aan de minister van BZK te worden voorgelegd ter goedkeuring. Gelet op de wettelijke termijnen zal het convenant waarschijnlijk pas eind april zijn verwerkt in de begroting. Het Cft heeft in 2018 en 2019 meermaals geadviseerd de begrotings- en verantwoordingscyclus te verbeteren en herhaalt dit advies gegeven de procesgang bij deze BW.

---

¹ Brief met kenmerk 2019-0000661088 d.d. 18 december 2019.

² Het Convenant Volkshuisvesting Bonaire is d.d. 27 juni 2019 ondertekend door het OLB en BZK waardoor verplichtingen met financiële consequenties zijn aangegaan.

Oordeel

Na verwerking van de BW voldoet de begroting 2020 niet aan artikel 19 lid 2 sub a, b en c van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Saba en Sint Eustatius (Wet FinBES), dat onder meer stelt dat de in de begroting opgenomen baten en lasten in overeenstemming moeten zijn met de best mogelijke inschatting van reeds aangegane financiële verplichtingen en van te verwachten externe ontwikkelingen. De basis voor dit oordeel is als volgt:

- *Convenant Volkshuisvesting Bonaire:*
Ondanks de door de minister van BZK gestelde voorwaarde zijn de aangegane financiële verplichtingen niet meerjarig opgenomen in de BW maar alleen voor het jaar 2020.
- *Personeelslasten:*
De voor 2020 begrote personeelslasten tonen in vergelijking met de gerealiseerde personeelslasten 2019 een te ruime raming.
- *Rioolwaterzuiveringsinstallatie:*
De voorgenomen verplichtingen (EUR 3 miljoen) waarvoor eind 2019 door Europees Nederland omvangrijke doeluitkeringen (EUR 2 miljoen) zijn verstrekt, zijn niet in de BW verwerkt.
- *BES infrastructuurfonds:*
De (voorgenomen) verplichtingen gerelateerd aan de "meerjaren uitvoeringsprojecten wegen Bonaire 2019-2023", waarvoor Europees Nederland circa USD 16,8 miljoen beschikbaar stelt onder meer vanuit het BES infrastructuurfonds, zijn niet in de BW verwerkt.

Het Cft adviseert u dan ook de BW aan te passen alvorens deze aan de eilandsraad wordt aangeboden.

Toelichting

De BW bevat in totaal voor USD 6,3 miljoen aan wijzigingen, waarvan USD 4,4 miljoen aan technische aanpassingen voor het verwerken van de bijzondere uitkeringen en USD 1,9 miljoen aan beleidsaanpassingen. Om de beleidsaanpassingen te financieren wordt voorgesteld de baten met USD 0,9 miljoen te verhogen en andere lasten met USD 1,0 miljoen te verlagen. De begroting wordt per saldo verhoogd met USD 5,3 miljoen tot USD 54,4 miljoen en blijft in evenwicht.

Baten

De voorgestelde wijzigingen in de baten betreffen het verwerken van de bijzondere uitkeringen in de begroting (USD 4,4 miljoen) en het verhogen van de vrije uitkering³ (USD 0,9 miljoen). In de begroting 2020 is een bruto vrije uitkering van USD 27,7 miljoen opgenomen, de loon- en prijsbijstelling voor Bonaire voor 2020 van USD 0,9 miljoen wordt met deze BW in de begroting verwerkt.

---

³ Conform de voorlopige vaststelling van de vrije uitkering door BZK bij brief d.d. 31 januari 2020.

Lasten

De voorgestelde wijzigingen in de lasten van het jaar 2020 betreffen voornamelijk:

- Het verwerken van de bijzondere uitkeringen (USD 4,4 miljoen).
- Het verhogen van de personeelslasten (USD 0,9 miljoen).
- Het opnemen van de verplichtingen voortvloeiend uit het Convenant Volkshuisvesting Bonaire (USD 0,7 miljoen).
- Het verlagen van de lasten voor infrastructurele werkzaamheden (USD 0,4 miljoen).
- Het opnemen van een eigen bijdrage voor de opslag van vuurwerk (USD 0,1 miljoen).

Convenant Volkshuisvesting Bonaire

Het op 27 juni 2019 gesloten convenant heeft verplichtingen met financiële gevolgen voor het Openbaar lichaam Bonaire (OLB) voor de begrotingsjaren 2020 tot en met 2025. Met de BW worden de lasten voor 2020 verwerkt, het OLB geeft aan de meerjarige lasten pas in de ontwerpbegroting 2021 te zullen verwerken en geeft daardoor (zonder argumentatie) geen opvolging aan de zienswijze van de minister van BZK. Naar het oordeel van het Cft voldoet de begroting daardoor niet aan artikel 19 lid 2 van de Wet FinBES dat onder andere bepaalt dat de begroting controleerbaar moet zijn en dat de in de begroting opgenomen baten en lasten in overeenstemming moeten zijn met de best mogelijke inschatting van reeds aangegane financiële verplichtingen en van te verwachten externe ontwikkelingen. Het Cft adviseert u dan ook om met de BW ook de meerjarige lasten van het convenant in de begroting te verwerken.

Personeelslasten

Het Cft heeft in meerdere adviezen aandacht gevraagd voor een realistische raming van de personeelslasten, zoals bij de toetsing van de ontwerpbegrotingen 2019 en 2020 en de reactie op de vierde kwartaalrapportage 2019. Op de volgende bladzijde maakt het Cft in een tabel de voor 2018 t/m 2020 begrote personeelslasten inzichtelijk en ook de realisatie daarvan in 2018 en 2019. Ook worden de gemiddelde personeelslasten per FTE nader inzichtelijk gemaakt.

De voor 2020 begrote personeelslasten blijken circa USD 5 miljoen hoger te zijn dan de realisatie over 2019. Een deel hiervan is toe te schrijven aan hogere lasten in verband met CAO aanpassingen (circa USD 1,7 miljoen) en het in de begroting opnemen van 34,5 fte aan vacatures (circa USD 1,8 miljoen). Er resteert dan nog USD 1,5 miljoen aan hogere lasten waarvoor u geen afdoende verklaring heeft gegeven. Daardoor zijn ook de begrote personeelslasten in de BW niet in overeenstemming met de criteria zoals vervat in artikel 19 lid 2 van de Wet FinBES. Het Cft adviseert u de BW op dit punt aan te passen.

Het Cft merkt op dat in 2018 en 2019 het OLB ook een forse stijging van de formatie had begroot (vacatures), maar deze is uitgebleven. Het Cft adviseert u dan ook per maand de werkelijke formatie en verwachte ontwikkeling daarvan af te zetten tegen de begrote personeelslasten en deze zo nodig met iedere BW conform aan te passen.

Ook adviseert het Cft u om te bezien of u meer gebruik kunt maken van externe inhuur als vacatures moeilijk kunnen worden ingevuld, zodat de beleidsmatige doelen wel verwezenlijkt kunnen worden.

	Begroot 2018 (incl. BW)	Realisatie 2018	Begroot 2019 (incl. BW)	Realisatie 2019	Begroot 2020 (incl. BW)
Personeelslasten in dienst (incl. stelposten)	USD 20,0 miljoen	USD 17,4 miljoen	USD 18,8 miljoen	USD 17,6 miljoen	USD 22,6 miljoen
Totaal aantal FTE	370	338	343	350	351
Begrote vacatures		0	23	0	34,5
<i>Gemiddelde personeelslasten per FTE</i>	<i>USD 54 duizend</i>	<i>USD 51 duizend</i>	<i>USD 51 duizend</i>	<i>USD 50 duizend</i>	<i>USD 58 duizend</i>
Lasten voormalig personeel	USD 1,0 mln.	USD 1,4 mln.	USD 1,2 mln.	USD 1,2 mln.	USD 1,1 mln.
Totale personeelslasten	USD 21,0 miljoen	USD 18,8 miljoen	USD 20,0 miljoen	USD 18,8 miljoen	USD 23,7 miljoen
Lasten externe inhuur	USD 1,6 miljoen	USD 1,2 miljoen	USD 1,4 miljoen	USD 0,6 miljoen	USD 1,5 miljoen

Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)

In juni 2019 is een intentieovereenkomst getekend tussen het OLB, het ministerie van BZK en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), waarin staat dat partijen elk EUR 1 miljoen (circa USD 1,1 miljoen) zullen bijdragen ter afronding van de RWZI. Eind 2019 hebben de ministeries van BZK en IenW ieder EUR 1 miljoen doeluitkering verstrekt aan het OLB. Het OLB heeft een deel van het overschot 2018 bij vaststelling van de jaarrekening gereserveerd voor de RWZI (USD 0,7 miljoen). Het OLB dient daarom nog USD 0,4 miljoen aanvullend bij te dragen. Ook dient de begroting 2020 te voorzien in de voorgenomen uitgaven van EUR 3 miljoen. Het Cft stelt vast dat de BW hierin niet voorziet en adviseert u dit alsnog te verwerken zodat de RWZI kan worden afgerond.

BES Infrastructuur

De (voorgenomen) verplichtingen gerelateerd aan de "meerjaren uitvoeringsprojecten wegen Bonaire 2019-2023", waarvoor Europees Nederland circa USD 16,8 miljoen beschikbaar stelt onder meer vanuit het BES infrastructuurfonds, zijn niet in de BW verwerkt.

Kenmerk
Cft 202000035
Blad
5/5

Het OLB heeft in 2019 al circa USD 9,5 miljoen ontvangen van Europees Nederland. Het project is eind 2019 gestart, maar de begroting 2020 (en meerjarenraming) voorziet niet in de verwachte financiële verplichtingen. Het Cft adviseert u deze alsnog te verwerken.

Tot slot

De situatie sinds het opstellen van deze begrotingswijziging is door de wereldwijde uitbraak van het Corona virus aanzienlijk veranderd. Het Cft constateert dat Bonaire maatregelen heeft genomen om de verspreiding tegen te gaan en hoopt dat deze effectief zijn. Het Cft wenst u daarbij sterkte toe. Ondernemers en werknemers vooral in de toeristensector zijn zwaar getroffen door deze maatregelen. Nederland heeft daarom besloten om het noodpakket banen en economie ook op de BES eilanden toe te passen. Ook dient de begroting te worden aangepast op het wegvallen van de inkomsten en het Cft is graag bereid u waar mogelijk te adviseren over hoe de financiële gevolgen het beste kunnen worden verwerkt in de begroting.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, verblijf ik.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Bonaire